

Narva Keeltelütseum

20. sajandi II poole ja 21. sajandi alguse kirjandus
IV kursus

Tundide arv: 35

Narva 2019

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) iseloomustab õppematerjalidele toetudes ajastu kirjandust ja tähtsamaid žanre ning nimetab autoreid ja nende teoseid;
- 2) analüüsib ning tõlgendab loetud luuletuste, proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni;
- 3) mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;
- 4) väljendab oma argumenteeritud arvamust loetud teosest suulises ja kirjalikus vormis ning vormistab neid korrektselt;
- 5) teeb loov- ja uurimistöid ning ettekandeid;
- 6) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt kuus proosa- või draamateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.

Õppesisu

Temaatika. Inimese võõrandumise probleem tänapäeva maailmas (Albert Camus, Franz Kafka). Luuletaja saatus ja tema ettemääratus kannatustele (Boriss Pasternak, Marina Tsvetajeva, Jossif Brodski).

Sõja traagika maailma kirjanduses (Ernest Hemingway, Emmanuil Kazakevitš, Boriss Vassiljev).

Isiksus ja totalitaarne süsteem (Aleksandr Solženitsõn).

Sulaaeg elus ja kirjanduses. Estraadiluule ja autorilaul (Andrei Voznessenski, Robert Roždestvenski, Jevgeni Jevtušenko, Vladimir Võssotski, Bulat Okudžava).

Inimese kujunemise, tõeliste ja näiliste väärtuste äratundmise teema (Jerome Salinger, Viktor Pelevin).

Nüüdisaja põhiprobleemid. Kõlbelise valiku probleem (Juri Trifonov, Aleksandr Vampilov, Sergei Dovlatov, Vjatšeslav Pjetsuhh, Vladimir Makanin, Ljudmila Petruševskaja, Ljudmila Ulitskaja, Tatjana Tolstaja, Ken Kesey).

Kirjandusteost illustreeriv ekraniseering ning kirjandusteose loominguline töötlus. Kirjandusteose ja filmi võrdlev analüüs.

Mõisted: eksistentsialism, kaotatud põlvkond, bardiluule, estraadiluule, postmodernism, julm realism.

Arutlustemasid. Inimene ajalookeerises. Kõlbelise valiku probleem. Inimene sõjas. Kaotatud põlvkonna tragöödia. Individuaalse õnne probleem julmas maailmas. Materiaalsed ja vaimsed väärtused. Üksindus inimeste keskel. Ükskõiksuse teema. Inimese vabadus ja mittevabadus.

Kirjandustekste käsitlemiseks. Lugemiseks ja terviklikuks käsitlemiseks valitakse alljärgnevast loendist vähemalt kuus proosa- või draamateost ja luuletusi: Franz Kafka „Metamorfoos“; Marina Tsvetajeva ja Boriss Pasternaki luuletused valikuliselt; Albert Camus „Võõras“; Ernest Hemingway „Hüvasti, relvad!“ (ülevaade); Emmanuil Kazakevitš „Täht“; Boriss Vassiljev „Aga koidikud on siin vaiksed ...“; Aleksandr Solženitsõn „Üks päev Ivan Denissovitsi elus“; Andrei Voznessenski luuletused, Jevgeni Jevtušenko luuletused, Bulat Okudžava luuletused, Robert Roždestvenski luuletused, Vladimir Võssotski luuletused; Jerome David Salinger „Kuristik rukkis“; Juri Trifonov „Vahetus“; Aleksandr Vampilov „Vanem poeg“; Jossif Brodski luuletused; Sergei Dovlatovi jutustused õpetaja valikul; Vjatšeslav Pjetsuhh „Vaarao naine“ jt; Vladimir Makanin „Kaukaasia vang“; Ljudmila Petruševskaja „Oma ring“, „Must palitu“, „Daam koertega“ jt; Tatjana Tolstaja „Sonja“, „Luuletaja ja muusa“ jt; Ljudmila Ulitskaja „Buhhara tütar“ jt; Viktor Pelevin „Putukate elu“; Ken Kesey „Lendas üle käopesa“.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja õppeainetega

Vene keel on ühtaegu nii õppe korraldamise keel kui ka keskne õppeaine. Hea keeleoskus loob

eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ning toimetulekuks isiklikus ja avalikus elus. Samaaegu arendavad kõik õppeained keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara mõistmist ja kasutamise oskust, teksti mõistmist ning tekstiloomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Seega kujuneb õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus välja mitte üksnes eesti/vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel. Kuigi keeleoskust arendatakse järjekindlalt ja teadlikult keele- ja kirjandustundides, on vaja pidevat koostööd teiste ainete õpetajatega.

Võõrkeeled. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine võib äratada huvi võõrkeelte õppimise vastu; õpitavas võõrkeeles kirjutatud teoste lugemine ja arutamine võib teadlikul suunamisel äratada huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab vene kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse arendamist.

Loodusained. Loodustekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ja ilukirjanduses aitavad kaasa looduse tundmaõppimisele ning väärtustamisele. Loodusluule lugemine ja esitamine, sellega seotud esteetilis- emotsionaalsed elamused, samuti kirjandusteose lood uskirjelduse kui kunstilise kujundi analüüs, selle tähenduse mõistmine teose kontekstis ergastab tähelepanu

looduse ilule ning väärtustab loodust kui esteetiliste elamuste allikat. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainetes kinnistatakse kohanimedele ning loodusnähtude ja -objektide nimetuste õigekirja.

Sotsiaalsed. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist.

Kirjandusõpetus suunab õpilasi seostama erinevate ajastute teoste probleeme tänapäeva elu ja inimestega. Keeletundides kinnistatakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute ning ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme. Erinevate tekstidega töötades ning arutluste ja väitluste kaudu arendatakse arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskust.

Kunstiained. Kirjandusteoste illustratsioonide analüüs toetab kujutava kunsti spetsiifika ja väljendusvahendite mõistmist. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisuundumustega. Keeleõppes õpitakse nägema reklaami visuaalseid ja auditiivseid komponente.

Kehaline kasvatus. Loovtegevuste kaudu kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut, väitlustes propageeritakse tervislikke eluviise ning dramatiseeringutes ja rollimängudes kogetakse erinevaid olukordi. Sportlaste elulugude kaudu puututakse kokku üldinimlike kõlbeliste väärtuste, sotsiaalsete hoiakute ja tõekspidamistega.

Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Ainevaldkonna õppeainete eesmärgiseadet, õpitulemusi ning õppesisu kavandades peetakse õppekava läbivaid teemasid silmas olenevalt õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga.

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Erinevate õppetegevuste kaudu suunatakse õpilasi väärtustama elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestama karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi.

Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastusi, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Õppetegevus võimaldab õpilasel süvendada teadmisi hariduse ja töömaailma vahelistest seostest. Arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan.

Erinevad õppetegevused, sh õpilaste iseseisvad tööd, võimaldavad õpilasel seostada huviseid ja võimeid ainealaste teadmiste ja oskustega ning mõista, et hobiaid ja harrastused hoiavad elu ja karjääri tasakaalus. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitluse, arutelude ning loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme

lahendada. Õpe võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huve ja võimeid, nii ainealaseid kui ka üldoskusi ja teadmisi, sh oskust koostada õpingutele ja tulevikus tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainete kaudu taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlese kaudu hakkavad õpilased märkama ühiskonnas probleeme ja otsima neile lahendusi.

Väärtused ja kõlblus ning kultuuriline identiteet. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi tekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades kujundatakse õpilaste kõlblisi omadusi, väärtusnorme ja hoiakuid. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ning rahvast, teiste rahvaste tekstide toel kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, ent ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskkond. Oskusi kasutada teabekeskonna vahendeid kujundatakse praktilises tegevuses, mis hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ning kasutamist nii õppeteemakohaste teadmiste suurendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse otsima alternatiivseid lahendusi.

Kasutatud kirjandus

Iseseisvalt koostatud õppematerjal